

§. 117. Zbori. Zbori tacih bratovščin, ki nimajo čez 50 udov (členov), napravljajo se iz vseh teh udov, ki smejo glasovati (svoj glas oddajati), zbori večjih bratovščin pa se napravljajo iz mož (zaupnikov), ki jih izbirajo udje na odločni čas, pismeno oddajajo svoj glas.

Pri bratovščinah, ki obsegajo različne obertnije, naj se naredi tako, da bodo posamne verste obertnij po primerni razdelitvi mož imele vsaka svoje namestovavce (zagovornike).

(Dalje sledi.)

Popis cerkniškega jezera.

(Dalje.)

Kadar so plohe po tem gojzdu nad „Zadnjim krajem“, tjè proti „Kolom“, in okoli v ložko vodo napeljanih izvirkih močno dežuje, takrat iz samih teh lukinj tolikanj vode pride, da iz „Zadnjega kraja“ v „Vratah“ v jezero teče. Največkrat pa je, da véliki oberh celo jezero, tedaj tudi „Zadnji kraj“ zalije. V „Zadnjem kraju“ so tudi jame, ki vodo požirajo in jo iz sebe dajajo. To je pa tako-le: Modri Stvarnik je luknje, ktere požirajo, tjè v nižje kraje napravil, kakor v Planini, Bistrici in Virdu, in te luknje je Stvarnik združil s temi, ki izpod gojzda vodo v jezero točijo. Ta pot, kadar voda v jezero pride, je nikoli nazaj ne oberne, ampak ravno po ti poti zmiraj požira. Da jo pa ob velikih povodnjah nazaj iz sebe meče, je to-le: Večja luknja je ta, ktera vodo v jezero izpod gojzda oddaja, kakor je taista, ktera jo požira, tedaj jo požira in iz sebe nazaj meče. To se po sami pameti zagotoviti more; našim očem je skrito, zato, ker je vse pod zemljo.

Kar je pa požiravnih lukinj v „Zadnjem kraju“, kakor je Kotel in okvèr kotla, te samo le vodo požirajo.

Potem ste Česljenci dvé: ena „vélika“, druga pa „mala“, in Beček. Vse to troje je blizo skupaj, precej ko se skoz „Vrata“ v „Zadnji kraj“ pride. Več je še drugih lukinj v „Zadnjem kraju“, da malo po malo vodo ob tistem času požirajo, ko jezero usahnuje. Kadar pa začne grometi in deževati, takrat se pa iz vseh lukinj voda prikaže, včasih tako, da vès „Zadnji kraj“ hitro zalije.

Še eni pritoki v jezero so pod črnim gojzdom: Veršiči s Suhodolico, kateri pa okoli skoz kamenje izvirajo in se jim „Studenšček“ pravi. Suhodolica s Studenščkom je včasih tako močna, da v dveh ali treh urah vse „Rešetove jame“ zalije.

Na „Ušivi loki“ je studenec, kateri malo po malo izvira, pa nikoli ne usahne. Od tod si Jezerci vodo za pijačo in za kuho nosijo in vozijo.

Še en studenec je, ki se „Narti“ imenuje, ki pa prav malo vode dá. Kakih 50 sežnjev od tod se pa požiravne jame začnejo, ki se tudi „Narti“ imenujejo.

S tem je precej na drobno popisano: od kod in kako voda v jezero pride. Kdor bi pa ob hudi povodnji od „Martinjaka“ do „vélikega Oberha“ šel, bi rekel, da v 24 urah bo vsa cerkniška dolina zalita, ako od požiravnih jam nič ne vé.

Požiravne jame od „vélikega Oberha“ po „Sterženu“ do „Rešeta“.

Ko se od „Oberha“ po „Sterženu“ gré, je najperva jama „Beček“, kateri ne požira veliko; jezeru ni z njim dosti pomagano, zato, ker je preveč v mečavi in ga blato zasuje. To se je v letu 1854 zgodilo; od tistega časa več ne požira.

Potem pride „vélika Ponikev“, ktera je dobra in stanovitna jama; ne požira sicer več vode kakor za en mlinsk kamen goniti, pa ob tem času, ko se jezero suši, vsa voda noter teče. Ob suši „véliki Oberh“ nič vode ne dá, ker je čisto suh.

Zdaj pride „mala Ponikev“, ktera veliko več vode požira kakor vélika, zatoorej bi se prav za prav ta

mogla imenovati vélika Ponikev. Znabiti je takrat, ko je bila najdena, manj od une vode požirala. Kdaj je pa „mala Ponikev“ naprej brezno potegnila? Kar je bilo zemlje verh skalnatih razpok, je vse voda požerla, in pri desnem kraju se je leta 1839 brezno naredilo, ktero precej močno požira. Kar je bilo zemlje okoli, se je vsa posula, in voda jo je malo po malo v luknjo znesla, pa zamašila se zatega voljo ni.

O tej jami pa moram še to povedati, da ribčem, ako začne po hudi in nagli povodnji voda prihajati in se naglo doli valiti, prinese stelje in blata, ako dobro ne pazijo, toliko, da se jim mreže pretergajo. Pri taki priložnosti so ribči vidili, da „mala Ponikev“ tudi vodo iz sebe bruha. Ta ima tudi izpod gojzda pod zemljo od Stvarnika napeljano tovaršico, kakor smo pri jamah v „Zadnjem kraju“ o tem že govorili.

Zdaj pride pri véliki Gorici „Sitarca“, ktera malo vode požira; tukaj se struge ločijo. Ena se zavije proti vasi, dolnjemu jezeru na „Vodonos“; prava in vélika struga pa naprej pelje proti „Rešetu“.

V „Vodonosu“ je 14 požiravnih jam. Desetere perve se „Bečki“ imenujejo; ostale druge pridejo v kot za jezom. Te so: 1) Skednjenica, ktera vode požre blizo toliko, da bi eno žago gnala. 2) Je „Štengarca“, je malo požre. 3) Je „Krugljica“. Nad njo zemlja visi, ktera jo je že večkrat zasula, in tudi zdaj ne požira. 4) Je „Konjšica“. 5) Je „Tajlava jama“. Obe te dve malo vode požrete in ste majhne, da skor imena niste vredne. „Bečki“ je pa vsi komaj toliko požirajo, kakor sama „Skednjenica“.

Rešetne jame.

„Rešetne jame“ so najnižje jame celega jezera in so tudi najbolj stanovitne. Zunaj „Skednjenice“ pa vendar „vodonoške“ več požró kakor „rešetne“. Imenujejo se: 1) „Rešetna jama“, 2) „Tri ribške jame“, 3) „Županje luže“, 4) „Ilava jama“. Ribške jame z rešetno vred več požrejo kakor vse druge. V nobeno zdaj imenovanih jam pa ni še nikoli nobeden prišel, da bi natanko zvedil, kako je notri, in kako bi se dala kaka poprava napraviti.

„Uševska rejta“.

„Uševska rejta“ je najbolj pod Slivinc, in od te je četert ure hodá. Ta vso Žerovnsico požrè, kadar je suša.

Še ste dve jami zraven, z blatom zasute, ktere tudi nekoliko požirata.

Od vseh teh dozdej imenovanih jam (zunaj v „Zadnjem kraju“) se ne vé, ali deržé proti Planini; druge pa gotovo vse v Bistro peljejo, posebno pri „vodonoških“ je to po skušnjah poterjeno; „Rešetne“ pa tudi samo na Bistro tako kakor „vodonoške“ in „vertne“.

(Dalje sledi.)

Na Snežnik.

Mesca avgusta in septembra se rastlinoznanci (botaniki) in taki, ki želijo daljne gore in kraje si ogledati in lepoto narave občudovati, podajajo na visoke gore. Na Kranjskem pač imamo velikana Triglava, ki je kralj vseh kranjskih gorá; al težavno in nevarno je, mu na verh priti. Tudi druge visoke hribe ima Kranjsko na gorenski in koroški strani. Na Notranjskem in primorji je pa Snežnik poglavar vseh gorá; on stoji 6804 čevljev nad morjem. Snežnik (Schneeberg) je lastnina šneperske ali snežniške grajšine in zdaj kneza Schönburg-Waldenburškega iz Saksonskega.

Snežnik je na južnem kraju Kranjskega in dela mejo proti Horvaškemu in Primorskemu; z njim je sklenjen sila velik gojzd, ki meri čez 40 tavžent štirjaških sežnjev; vse je lastnina šneperske grajšine. Da bi ta gojzd s toliko servituti ne bil obložen, po katerih mora grajšina upravičenim

sila veliko lesa za derva, orodje, pohištva dati, in da bi na tolikem prostoru tudi povsod drevje rastle, bi bil gojzd do dva milijona goldinarjev vreden; tako pa je bila grajšina zadnjikrat le za pol milijona prodana.

Na Snežnik se gré po mnogih potih, ali iz ložke doline ali pa od Zagorja čez Knežak in Koritnice, ali od Bistrice, pa tudi čez Pograje in Klano od reške strani; vendar vam le pot iz Loža na Snežnik bolj natanko popišem, kodar sem sam hodil.

Od šneperskega gradu do verh Snežnika je skozi in skozi le gojzd; vmes so kakošne senožeti in lazi. Ako se gré po bližnji poti, je 6 ur, po bolj zložni in daljni pa 8 ur na verh Snežnika. Preden se pa kdo na daljno pot po gojzdu podá, naj si vzame zvedenega vodnika, kateri mu bo med potom dosti gojzdnih prigodb in družega povedati vedil. Poglavitna reč je pa, si živeža in pijače za dolgo in težavno pot pripraviti: dober kos pečenke ali klobas in suhega mesa, kruha in vina, pa tudi vode, zakaj vode se le malo v tem gojzdu dobí; pa tudi na vodnika ne zabite, da vam bo rajše jedila v košu nosil. Nekdaj so se snežniški potniki v šneperskem gradu zbirali; tudi so jim tu jedila zastoj pripravljali; al zdaj — ni več gostoljubnosti ondi. Svetujem torej v Igovasi v Mlakarjevi gostivnici ali pa v Starem tergu oskerbeti se za pot; dobili boste vsega dosti za dnar. Od Igovasi jo bote mahali skozi vas Podgoro, čez Verh, potem jo zavijete na desno po gojzdni poti čez Igovske verhe, dalje čez senožeti Bezgovice, — zopet na desno nad Poggerlin. Tukaj vidite na desni velik dol; precej jo boste uganili, da tukaj je nekdanj hud požar bil, ki je gojzd pokončal, in zares skorej 200 oralov je po zanikernosti bilo zapaljenih. Dalje potujete čez Šilo. Šilo se imenuje zato, ker pot derži pod gričem, ki je špicast. Povsod se nahaja večidel dvojne sorte gojzdno drevje, to je, bukva in hoja ali jelka; tudi javor se dobí, smreka je pa redka. — Od Šila pridete na bolj prostorni pa kamniti voznji pot, ki skorej skozi in skozi do Klanjske police loči šneperski gojzd od čubranskega horvaškega gojzda. Po tem pridete zopet v neki dol z imenom Praprotna draga. Ime draga pomeni močiren kraj; praproti pa tudi obilno tukaj raste. Tukaj vam bo vodnik kazal, kar tudi sami zapazite, silno debelo drevje, klade, hlode, ki na pol v zemlji tiče; ako jih primeš, ti le mahovje v roki ostane, nekdanja lesnina pa se zdrobí kakor zemlja. Tu je pred kakimi sto leti razsajal hud vihar in hojo izruval, ki je obležala in strohnela. Takrat je gojzd še malo vrednosti imel in nihče se ni trudil, da bi bil polomljene debela izpeljal; toraj še dandanašnji gnojí tisto drevje drugemu v boljšo in hitrejšo rast. — Iz Praprotnne drage pelje pot dalje pod Bavkovcom dalje čez Jarmavec. Zdaj se že sém ter tje vidi, kako se dim iz gojzda vali; tudi se razlegajo udarki sekir, in slišijo se zvonci. To so oglarji; pa tudi dogarji kurijo in tešejo in sekajo, da se razlega krog in krog po gojzdu. Zvonec pa naznanja živino na paši, in če le malo dalje greste, že nahajate konje, mule, pa tudi vole se pasti. Konji ali mule prenašajo doge po potih, kjer se ne dá voziti; z volmi pa vlačijo silne trame iz gojzda v Klano in potem v Reko velikemu tergovcu Frankovič-u. Po kratki poti dalje pridete na Klansko polico do perve bajte in to je na horvaški strani čubranska bajta, blizo zraven na desno je pa šneperska bajta, v katerih gojzdni čuvaji ali borštarnji bivajo; v obedveh teh bajtah je oštarija posebno za delavce, ki v gojzdu les za barke tešejo in v Reko vozarijo.

Tukaj na Polici je snežniškim potnikom najbolje prenočiti, da jo zjutraj pred solncem na Snežnik odrinejo, kamor je še dve uri hodá. Ko ste se ponoči nekoliko opočili in z gorko jedjo okrepčali, se zjutraj rano podajte na verh Snežnika. Od „Police“ greste dalje memo Padešnice, to je, cesarski gojzd v sredi šneperskega, ki meri okoli 200 oralov, — po tem pa dalje do Nove kračine. Med potjo

vam bo vodnik pravil, da je tukaj pred 6 ali 7 leti 9. kimovca zavoljo nenavadnega mraza nek človek zmerznil in pa tudi več živine, posebno ovác na paši konec vzelo; kazal vam bo kraj, kjer je dve leti pozneje medved mulo raztergal, dve muli pa ogrizel.

Če dalje potujete, tem manjše drevje s krevljastimi debli nahajate, zavoljo velikega snega, ki zatira drevje, — in tako pridete počasi do malega Snežnika. Pod tem Snežnikom je mnogo livad, po katerih se ovce pasejo, in ktere daje grajšina vsako leto v najem. Po teh planinah dobí rastlinoslovec mnogoverstne zanimive cvetlice, ki se dobivajo malokje po kranjskih gorah; vidiš pa tudi že verh Snežnika jako sterm. Še se bo potiti kake pol ure, in tudi se boš še nekoliko za tla poprijemal; steza derži med prtljicnimi borovci (Krummholzkiefer), in lejte! to je zadnja rastlina proti verhu Snežnika. Po tem neha rast, zavoljo preredkega zraka in mraza.

Na malem Snežniku se nekoliko opočite, enmalo kave ali sicer kaj gorkega povžite in hajd! serčno naprej. Kmaló jo prilazite na verh Snežnika.

Zdaj se vam odpre krasen pogled okoli in okoli; zabili boste vés trud, ko se vam daljni svet širi pred očmi. Morje zagledate naenkrat s prostimi očmi tako blizo, kakor da bi bilo v znožji Snežnika; silne gore in planjave se vidijo daleč na levo in desno. Ako imate dober daljnovid, bote razločili posamne kraje, in jih spoznali po zemljevidu, ki ga vzemite seboj. Terst se ne vidi, Reka tudi ne; te dve mesti ste preblizo za hribom. Vidiijo se pa otoki Kerk (Veglia), in Čres (Cherso) in drugi tamošni otoki. Dalmatinske gore in primorje; tudi se razloči z dobrim daljnovidom en del Benetk, to je, njene lagune. Na levo se odpre horvaška stran; Karlovec se razloči s prostimi očmi; na dolenski strani vidiš brez števila homcov s cerkvami, in hribe okoli Ljubljane, tudi nekoliko Ljubljane. Kako krasni so gorenski in koroški snežniki, med njimi pa mogočni Triglav! Kaj lepšega, ko prvo solnce verže svoje žarke na snežene verhove onih gorá, ko se utrinjajo kot zlato in srebro, res ni! Na dalje se tudi vidi goriško okrožje in primorje, zakaj Nanos ipavski je dosti nižji od Snežnika; tudi Učka (Monte maggiore) se dviguje lepo in visoko nad morjem, čeravno je nižji memo Snežnika. Res se nam svet okoli in okoli na široko odpre. Da pa potniku na Snežniku mraz ne bo, se mora tam gorkeje obleči, da se ne premrazi.

Verh Snežnika je majhen prostor, na pr., kakih 10 štirjaških sežnjev; tudi je še groblja kamuja na verhu od takrat, ko so zemljo merili. Zraven pod kapo je sklad med skalami, kjer je večni sneg. Na nasprotnem kraju, malo nižje Snežnika je studenček, menda od snega, ki se o poletnih vročih dneh taja.

Zdaj, ko ste se zadosti razgledali, je pa treba na odhod misliti, in po mojih mislih jo po krajšem pa bolj stermem potu nazaj odriniti; saj navzdol se lože gré ko v hrib. Ko nekoliko po ravno tisti poti greste kakor ste gori šli, jo pod malim Snežnikom namesto na desno na klansko polico obrnite na levo čez Gašparjev hrib; tega hriba ni konca ne kraja, sam gojzd je, večidel velike debele hoje in le nekoliko bukev je vmes. Le-sem tudi hodijo lovci divjega petelina čakati, ki je tukaj najrajši. Zakaj pa da se imenuje ta kraj Gašparjev hrib? Nekdaj so bili po šneperskem gojzdu sém ter tje bajte za borštarnje, ki so varovali gojzd; v tem kraju je pa bil velik gojzdnar Gašpar po imenu, drugod so pa bili drugi borštarnji, kateri so, sploh reči, dobro shajali, saj je takrat še ložej kaka hojca ali bukev po gerlu šla kakor dan današnji, ker nekdanj so bili borštarnji bolj sami svoji gospodarji po gojzdu kakor so zdaj, pa ne zamerimo jim, sej že kmet pravi, da „gojzd hitro cera“, to je, da človek je v gojzdu hitro lačen.

Tako se pride po dolgi poti v Lepi dol, to je, širok dol z lepim gojzdom s travo za pašo, in tudi studenček

čiste vode, ki se sicer po šneperskem gojzdu le redko dobí, zatorej potnik najbolje stori, da se tû z vodo oskerbí.

Ako ptujec v šneperski gojzd pride, se čudi in huduje nad gospodarstvom v gojzdu, ker lesa vse križem po gojzdu leží; tû vidiš cele debla, debele veje, tersk hojevih in bukovih okoli ležati, da se jih človek komaj ogiba. Marsikter je že rekel, posebno iz kakega mesta: „oj, da bi ta gojzd pri nas bil; bi tavžente samo za derva skupili!“ — Vès ta lés, kar ga po tleh leží, pa le gnojí gojzd, da hitro raste. Dogarji, to je tisti, ki doge za sodce, kadí in škafe delajo, in pa oglarji, največ gojzda končajo; če se mu bukva ne skolje, jo pustí ležati; derva iz takega drevja delati ne kaže grajšini zavoljo daljave in drage vožnje; jez pa mislim, ako bi se boljše poti naredile, bi se laglje vozilo in več derv na voz naložilo; potem bi že bilo tudi kaj dobička iz takih derv. Žalostno pesem bi pač lahko zapel, kako se šneperski gojzd pokončuje — al saj bi nič ne pomagalo! Pojmo tedaj nazaj v Lepi dol. Iz Lepega dola greste čez Ilovco proti šneperskemu gradu ali pa greste na Sladko vodo, ako hočete na Pivko iti. Tukaj povsod se nahajajo ovce, ki se pasejo. Večidel se pasejo ovce po rovtah, kjer je gojzd pogorel, da družega ne raste kakor trava ali pa kak germ. Po celem gojzdu se pase čez 3000 ovác in jagnet v več čedah, ki imajo svoje staje od mesca maja do konca avgusta v gojzdu, in tam molzejo in sir delajo, kateri se potnikom dobro prileže, ako gré ovčarje obiskat. Da tudi ovčja paša ni brez škode gojzdu, se lahko misli, ker ovce tudi mlade rastlike rade grizejo. Pred malo časom je grajšina tudi pepél žgala in potašél kuhala v gojzdu, in sicer v Lepem dolu in v Ilovci. — Od Ilovce pridete kmalo na laze in senožeti — v eni uri pa ste zopet — v Igovasi, ali pa greste dalje v Stariterg, kjer ste tudi dve dobre gostivnici.

Ne bo ti žal, dragi moj! ako si šel na Snežnik v lepem vremenu; ne boj se truda in stroškov; verh Snežnika ti bo vse povernil.

Imamo še le malo časa — avgust in september; po tem overa nestanovitno vreme in zgodnji sneg pot na Snežnik. Včasih so se večkrat gospodje iz Ljubljane in od drugod zbirali in se o tem času na Snežnik podali; al zdaj se malokterikrat kaka družba na ta pot podá. Zatoraj Vas vabim vse, ki ste prijetli mile narave ali rastlinoslovci, pojte na Snežnik; ta moj popis naj vam pa pot kaže in naj vas prijazno spremlja tjé in nazaj. Srečni! Dragotin.

Potnikove misli in opazke

hodé iz Maribora po ovinkih v Maribor.

(Dalje.)

Hoté ob ednajstih ponoči poštni voz s pajdašem zasesti sem poprašal v naši besedi, je li voz poln? in mahoma se mi je odgovorilo: „Itali sumus, imus ad st. Andream“, to je, „Lahi smo potujoči k sv. Andreju“. Oho, sem nagloma pomislil, Lahi in sv. Andrej na Koroškem v labodski dolini, kako se pa to sklada, ker Lahi malokda po naših dolinah in planinah kruha iščejo, najmanje pa na Koroškem, ki se sama za se ne more prerediti; Siciljska je nekda žitnica bila Laškemu. Dom zapustivši si indi stroška iščejo. Pa kaj senjarim! Vsak človek ima načela, po katerih dela. Nehotoma me je spreletela misel: povsodniki (kosmopoliti) so; povsodništvo so nekteri modrijani najvišje čislali, za največjo krepost imeli; pa povsodnik opustivši najperve, najbližnje, najpotrebnejše dolžnosti ter opijanjen za neko občno blagost, ki se samo nekako težavno misliti dá, zanemari sveto nalogo ter blodi po svetu brez podlage; vsej vsako pravo versvto se opira na kak narod in je le blažilo za-nj. Res je Gospod rekel: „Idite po vsem svetu oznanjevat blagovestja“, pa domá je treba bilo to delo najpervlje doveršiti, in potem darove raznih jezikov dobivši so šli nje-govi učenci k narodom blaživno besedo Gospodovo razlagat.

Tû tudi nesem opustil poprašati iz važnega vzroka, je li v Brezji kaj Nemcov, in reklo se je, da so sami Slovenci; tedaj, sem si mislil, je dosti lažljivega, kar so ljudje govorili ali včasih pisali. Kako uro verh Selnice se kaže tekoča žila, kateri Drava pravimo, kakih 13 sežnjev samo široka; tako jo gorovje od obeh krajev stiska; pri Mariboru pa je železničin most prek nje že 90 sežnjev dolg. Tudi Evini sinovi so včasih po posebnih prilikah in razmerah navzgor ozki, sključeni in stisnjeni, da skoro duške ne zmagajo, navzdol pa razgernjeni, širokoustni, in bi rekel, skoro neomejeni; al veličestna in blagonosna Drava! prizanesi moji derznosti in nespretnosti, da sem tvoj kip za resnitev tako neprilicnih dogodeb rabil; spoštujem te iskreno kakor zemljo, po kateri šumljaš.

Proti sv. Ožvaldu se derdraje sem pogledal na uro, in ravno je kazavnik premahal polnoči od 7. na 8. vélikega serpana; tema je nastajala kakor testo gosta; grom je bobnal in pokal, kakor bi namenil konec svetu biti, bliskalo in blisketalo se je, da so oči onemagale, in potem je liti jelo, kakor bi Perun bil dežju dna odvečil, spomnil sem se vihte na gori Sinajski, kjer je Gospod med gromom in bliskom Izraeljcom imenitne zapovedi podaril. Vse to menda kako pseben pomen ima, in res — zmislil sem se lanskega 8. vél. serpana, ko so tudi za nas koristne postave razglasene bile, in danes je letnica, zdelo se mi je, da nas Bog svari, da se v teh važnih rečéh ni ničesar storilo.

Okoli 6 ur od Selnice nad sv. Ožvaldom in Brezjem proti Koroškemu je na véliki cesti terg z imenom Marberg ali Mahrenberg, dosti snažen in precej dolg. Ko sva s predragim tovaršem B—skim do cerkve prišla, še se je vidil od birme ostavši napis na pricestni tabli „Hochgelobt“ itd. Potle v cerkvo gledat gredé sem se čudil na križepotnih skrižaljках viditi slovenske napise. Prišedši k duhovnemu gospodu S. sem ga poprašal, kakošna razmera je tû med slovenskimi in nemškimi bivavci, in zvedil sem, da po tergu stanuje okoli tisoč ljudi, ki večidel vsi nemški znajo (več je preterdih Nemcov), dosti pa tudi slovenski, česar sem se sam prepričal; 1400 pa jih po okolici in gorah živí, ki so zvečega Slovenci; Božja služba je enok slovenska, enok pa nemška. Kaj pa mislite, odkod je to ponemčevanje? Nek duhovnik B., ki je leta 1849 v Soboti se v večnost preselil, je bivši tû kaplan pred kakimi 40 leti počel nektare teržljane brati in pisati učiti po nemški, in tako je podlago položil nemški učilnici; potle se je učilnica osnovala ravno tako, to je tuja, in bil je dosle ter šče dendenesnji učnik ne vedé slovenski; po takem je otrokom vselej po nemški krožil in mladež res ponemčil. Gorjani nočejo detec v učilnico pošiljati, in zato se veda zaostajajo v omiki; pa dajte jim slovensko učilišče ter jim njega korist razložite, gotovo se branili ne bodo. Je li taka naredba pravična bila, in so li učiliščni ogledniki svojo dolžnost spolnjevali? Nekde sem bral: „Počernilo mu lice, kdor dom in rod zatira!“ Pravilo se nam je tudi, da se namerava marberžki učnik zameniti z nekim slovenskim; Bog daj! pa berže bolje, ker vsak hip je velika zguba za nas.

Drugi vzrok je, da se včasih terdi Nemci iz nemškega kraja tam ženijo in tako postanejo otroci v takih učilnicah nemški; tretji in zeló terden vzrok je cesta iz Ivnika v Marberg, po kateri se nemštvo v naše kraje zavaža; visoke gore in reke navadoma deržijo, pa kaka dnika ali most strašno tujita. Srečajoči učenčki so naji po nemški pozdravljali in vprašaje: je li bi tudi po slovenski ne vedili govoriti? so nama nekteri veleli: „verštê niks bindiš“. Ko sva se dalje ž njimi mudila, sva spoznala, da tudi slovenski razumejo, pa skoro se sramujejo golčati. Dotle smo že! In po takem se res ni treba čuditi, da so Marberščani celó pri vladístvu tožili zavoljo slovenskih napisov na križepotnih skrižaljках, in da bi menda radi samo nemške prepovedi. Pa se jim je tudi odgovorilo, kakor so si ti prederzneži zaslužili.